

LIMBA ROMÂNĂ – MIJLOC DE INTEGRARE SOCIO-CULTURALĂ A TINERILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA *AICI ȘI ACUM?*

Viorica GORAȘ-POSTICĂ și Silvia NASTASIU

Universitatea de Stat din Moldova (Republica Moldova).
Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”,
(Republica Moldova)

Rezumat

Articolul prezintă rezultatele unui studiu pedagogic, realizat de autoare în rândul a peste 160 de studenți alolingvi din cadrul USMF „Nicolae Testemițanu”, în baza unui chestionar cu itemi diverși, ca structură și ca perspectivă de punere a problemelor. Așa cum, la etapa actuală, în mediul social-politic, se poartă mai multe discuții în contradictoriu, cu privire la problema cunoașterii/folosirii limbii române ca limbă oficială a statului Republica Moldova și de comunicare interetnică, s-a intenționat a colecta opinii și atitudini curente ale tinerilor în domeniul dat. Sinteza răspunsurilor obținute relevă anumite aspecte pozitive, atitudini constructive, dar și probleme stringente, care continuă să polarizeze societatea, inclusiv în mediile universitare și profesionale, după criteriul lingvistic.

Cuvinte cheie: limbă, limba română, studenți alolingvi, atitudini, cunoaștere, competențe de comunicare.

INTRODUCERE

Subiectul comunicării în limba română pe teritoriul Republicii Moldova este unul fierbinte și provoacă/sensibilizează opinia publică pe parcursul unei perioade istorice destul de îndelungate, având rădăcini istorice adânci. Cu atât mai mult că, în ultimele decenii, această problemă a fost politizată, devenind, din anumite perspective, ”asul din mânecă” al unor partide politice, inclusiv în perioada electorală. Recent, favorizată de instabilitatea politică, problema limbii române, a reapărut pe agenda politicienilor și a „deranjat” anumite pături ale populației, mai ales pe intelectuali, care se ghidează de adevărul științific în defavoarea retoricii politice. Or, „discuțiile din moldavistica sovietică având ca obiect postularea unei așa-zise ”limbi moldovenești” și încercarea de a argumenta statutul independent (față de limba română) al acesteia suferă deficiențe metodologice care dovedesc, de fapt, inconsistența acestui obiect” [1, p. 149] Oricum, limba oficială a statului R. Moldova este limba română, chiar dacă, inițial, în Constituția țării, figura ”limba moldovenească”, o denumire vehiculată în limbajul regional și preluată de politicieni. Dezbaterile pe marginea numelui corect al limbii vorbite de băștinașii arealului lingvistic basarabean a perpetuat polarizarea societății după criteriul dat și creează premise de instabilitate social-politică și în continuare. Oricare ar fi polemicele, augmentate de influențele geopolitice, cert este că o bună parte din populația alofonă, din diferite generații, nu recunoaște și nu cunoaște limba română la nivel elementar, ca mijloc de comunicare între reprezentanții diferitor etnii și optează pentru oficializarea limbii ruse în acest

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0. International License

rol, proces similar cu situația din perioada sovietică, dar și cu alte etape istorice care au precedat-o.

Situația prezentată de noi afectează și practica educațională, de la grădiniță, la universitate, și nu favorizează în multe privințe dezvoltarea limbii române în uzul cotidian și oficial, dar nici schimbarea atitudinii vorbitorilor față de aceasta. În acest context, am decis să realizăm un studiu în problematica dată, pe un lot reprezentativ de studenți de la USMF "Nicolae Testemițanu", cu vârste cuprinse între 20 și 25 de ani, pentru a constata percepțiile atitudinale ale tinerilor pe tema în cauză. Criza cauzată de Covid-19 a fost un argument în plus să desfășurăm sondajul în rândul studenților mediciști, care interacționează deja de la această etapă cu mai multe categorii de pacienți, vorbitori de diferite limbi.

METODOLOGIE

Pentru a fundamenta din punct de vedere științific cercetarea noastră, am recurs la analiza literaturii de specialitate în domeniu, iar, ulterior, am aplicat un chestionar printre studenții la care se predă disciplina *Limba română pentru studenții alolingvi*. Instrumentul dat a fost adaptat după un studiu de referință, realizat anterior de noi, într-un context mai larg [2, pp. 196-196] Din start, respondenții au fost informați că răspunsurile obținute ne vor ajuta la constatarea situației de fapt, la sensibilizarea opiniei publice față de problemele existente și la conturarea unor soluții privind depășirea lor. Sinteza răspunsurilor, interpretarea acestora și raportarea rezultatelor la context ne-au permis să deducem unele concluzii importante, dar și să proiectăm, în mod indirect, anumite perspective, pe care ni le dorim funcționale/lucrative în contextul nostru, mai ales cel academic și profesional.

REZULTATE

Cadru conceptual

Din punct de vedere filologic, demersul nostru de cercetare se bazează pe opinia de referință a lui E. Coșeriu, care susține că "...o limbă moldovenească diferită de limba română, sau chiar numai de dialectul dacoromân, pur și simplu nu există; e o himeră creată de o anumită politică etnoculturală străină, fără nicio bază reală" [3, pag.14] Chiar dacă acest adevăr, s-a vehiculat de nenumărate ori în diferite publicații de la noi, nu considerăm redundant a-l reitiera, de vreme ce problema nu a dispărut nici de pe agenda politicianilor, dar nici de pe agenda științifică, aceasta din urmă fiind "nevoită" a-l argumenta în mod repetat. În aceeași ordine de idei, pentru a nu cădea în altă extremă, filologul german K. Bochmann, ne avertizează că, „[...] dacă putem justifica înlăturarea unei nedreptăți istorice – bunăoară marginalizarea limbii române în favoarea celei ruse – , la fel poate fi justificat și respectul față de limba rusă. Cine vrea democrație, trebuie să accepte și diferența/diversitatea, cu condiția să li se acorde comunităților lingvistice șanse de dezvoltare egală” [4, p. 233]

Educația bazată pe competențe presupune o serie de dimensiuni noi, cum ar fi: dezvoltarea la studenți a capacităților de rezolvare dependentă a problemelor, formarea experienței individuale de rezolvare a dificultăților cognitive sau comunicative, accentuarea urmării modului de realizare a finalităților asumate, acordarea unui sens nou procesului de învățare etc. [5, p.10]. Astfel, din perspectivă pedagogică, *educația prin și pentru comunicare în limba*

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0. International License

română a tinerilor alofoni, este abordată în calitate de componentă a educației pentru cetățenie democratică europeană, care include și educația interculturală europeană, ce se referă la „abilitarea persoanelor fizice pe deplin la viața publică oriunde în Europa și se bazează pe cunoașterea democrației și a drepturilor omului” [6, p.41] Or, cunoașterea limbii române, la nivel de comunicare uzuală, inclusiv interpersonală, pentru optimizarea căreia interlocutorul urmează să „favorizeze exprimarea celuilalt, trebuie să manifeste o atitudine de comprehensiune și să-și controleze reacțiile spontane, care tind spre evaluare, ajutor, interpretare sau chestionare” [7, p. 247]. Subliniem aceste nuanțe, deoarece subiectul a devenit foarte delicat și sensibil, afectând vorbitorii/cetățenii din ambele tabere – vorbitori nativi de limbă română, dar și pe alolingvi, care în cazul nostru, în principal sunt vorbitorii de limbă rusă. Paradoxal este, în această ordine de idei, că străinii veniți în Republica Moldova de pe alte meleaguri, vorbitori de engleză, chineză sau coreeană, italiană sau spaniolă, învață limba română în termene record și se integrează ușor în diferite contexte socio-profesionale, dar cetățenii R. Moldova, vorbitori de rusă, născuți în Republica Moldova, în marea lor majoritate, nu răspund acestei provocări, invocând varii motive.

Cadru praxiologic. Constatări și rezultate

Cu scopul de a constata reprezentările curente ale studenților de la medicină asupra limbii române ca mijloc de integrare socio-culturală în contextul Republicii Moldova, pe parcursul lunii februarie 2021, am distribuit un chestionar, conținând în mod deliberat, diferite tipuri de itemi și propus spre completare online, în Google form. În continuare, vom parcurge, de manieră analitică, răspunsurile obținute pe un lot de 162 de respondenți, cu vârsta cuprinsă între 18 și 23 de ani, evidențiind aspectele pozitive, dar și problemele, văzute/deduse. Majoritatea respondenților provin din mediul urban - 68,5%, iar 31,5% - din mediul rural, ceea ce este reprezentativ pentru cercetarea dată, or, majoritatea conflictelor de ordin etnic și lingvistic se înregistrează în orașe. Limba maternă a majorității celor chestionați, cetățeni ai Republicii Moldova, o constituie limba rusă - 69,8%, 13,6% - limba găgăuză, urmați de un număr mai mic de vorbitori nativi ai limbii ucrainene, bulgare, române, unii dintre ei chiar notând ”limba moldovenească”.

Întrebarea, care și-a propus să elucideze nivelul de cunoaștere a limbii române, conform opțiunilor date, ne-a descoperit următoarea situație: 40,7% dintre respondenți au ales opțiunea: *sunt înțeles de către conlocutori fără mari dificultăți*, 18,5% - *dispun de cunoștințe acumulate în școală, dar nu vorbesc*, 14,8% - *sunt capabil să descifrez un text cu vocabularul uzual*, iar 13,6% - *posed cunoștințe excelente de gramatică, un vocabular bogat, vorbesc liber*. Se constată lejer că autoevaluarea unui nivel foarte bun de comunicare în limba română este mai mică de 15 la sută și se pot identifica aici vorbitorii nativi, care în familie au vorbit limba română, dar la școală, în societate, dau prioritate comunicării în limba rusă, o situație, de altfel, familiară arealului lingvistic basarabean. Marea majoritate dintre respondenți - 63% - au însușit limba română în instituțiile preuniversitare, pe când 28,4% - prin activități non didactice: în familie, în societate, aici remarcăm rolul important al instituțiilor educaționale, deși, mai departe vom vedea că acestea sunt ”criticate” din cauza ineficienței la capitolul dat.

Cât privește nivelul de competență în comunicarea scrisă, s-a revelat că, studenții chestionați pot elabora texte simple despre subiecte cunoscute – 54,9%, 28,4% - texte oficiale

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0. International License

administrative, iar 15,4% - texte detaliate, explicite din domeniul profesional. În baza răspunsurilor la acest item, dar și a situațiilor didactice, pe care le facilităm, putem constata un nivel elementar de comunicare scrisă, nici pe departe suficient pentru desfășurarea activității profesionale eficiente în limba română. Aici, în mod evident și școala, și universitatea urmează să aducă o contribuție mai mare, dar, vor fi premise de succes, doar cu sprijinul motivațional și cu implicarea responsabilă a beneficiarilor educației lingvistice.

Conform răspunsurilor la întrebarea de mai jos, observăm că studenții nu atestă mari diferențe în calitatea predării/studierii limbii române la facultate, comparativ cu alte discipline, ceea ce ne permite să conchidem că și la universitate aceștia au oportunități mari de învățare și perfecționare a competențelor lingvistice.

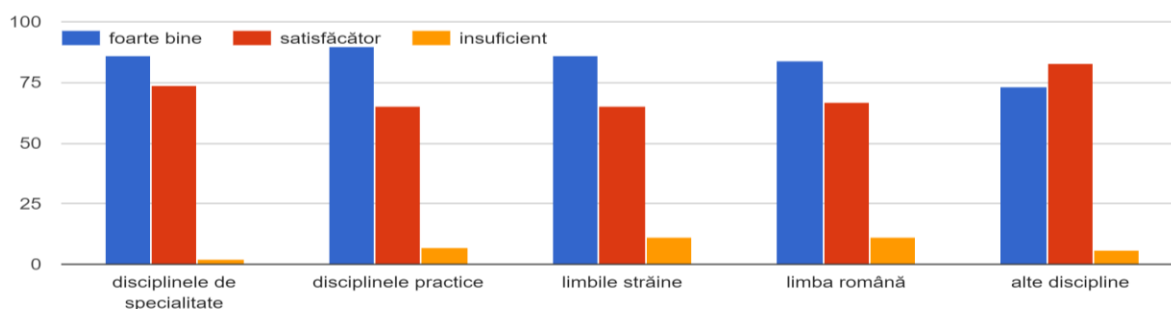

Figura 1. Gradul de studiere a disciplinelor la USMF „Nicolae Testemițanu” în viziunea mediciniștilor

Întrebarea cu privire la frecvența folosirii limbii române în diferite medii sociale denotă un grad scăzut de utilizare, evidențindu-se numeric studenții care spun că nu o cunosc și nu o folosesc nici acasă, nici cu prietenii, nici în instituția de învățământ, dar nici în societate, în general.

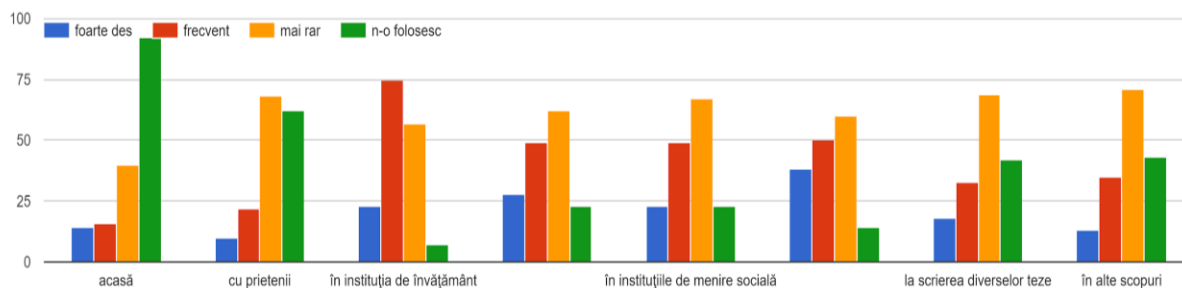

Figura 2. Gradul de utilizarea a limbii române în diferite situații comunicaționale

La întrebarea dacă *pot menține o discuție în limba română*, 67,3% dintre mediciniștii alolingvi au răspuns afirmativ, iar 17,3% - *pot, dar nu vor* și 10,5% - *nu pot menține o discuție în limba română*. Și aici pentru noi, în calitate de cadre didactice, situația este ușor explicabilă, chiar dacă anterior, s-a afirmat că școala a avut o contribuție esențială în învățarea limbii române, nivelul de posedare a acesteia nu este uzual, dar nici deschiderea/dorința de a comunica în

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0. International License

limba română nu este foarte mare. Ulterior, s-a opinat că la întrebările adresate în limba română studenții alolingvi de la USMF „Nicolae Testemițanu” răspund în limba română - 51,2%, iar 44,4% - răspund în limba rusă. Mai departe „când se află într-o ambianță unde se vorbește româna...” se simt liber - 30,9%, incomod - 35,8%, nu s-au gândit la această situație - 29,6%, iar alte 3% au fost revoltați de faptul că se pune o astfel de întrebare. De asemenea, mulți dintre ei au comentat în limba rusă răspunsurile la întrebarea dată și la toate celelalte. De vreme ce mai puțin de o treime se simt liber, comunicând în limba română, ne dăm seama de lipsa de confort social în mediul lingvistic al țării în care s-au născut și își fac studii superioare. În viziunea studenților mediciști, blocajul din comunicarea în limba română o determină: vocabularul insuficient pentru 34%, exprimarea incorectă poate provoca ironia interlocutorului - 23,5%, nu pot depăși bariera psihologică de comunicare - 19,8%, iar 21% au afirmat că nu au blocaje de comunicare – mai puțin de un sfert. Pentru cei mai mulți dintre respondenți, interesul profesional (63,6%) și respectul față de conlocutori (62,3%) îi determină să vorbească în limba română, iar la 47,5% apare și satisfacția că pot vorbi o altă limbă. În acest caz, am propus un item cu alegere multiplă, iar studenții au mai indicat „confortul moral, interesul profesional sau curiozitatea de a cunoaște o altă cultură”.

Abordând în mod specific, mediul academic universitar, am constatat că doar 44,4% dintre respondenți consultă literatura de specialitate în limba română, pe când 48,8% - nu o consultă deloc. Majoritatea studenților chestionați simt necesitatea perfecționării lingvistice în limba română pentru studii (82,7%) și comunicare în instituțiile publice - 68,5%, iar pentru angajare - 54,9%.

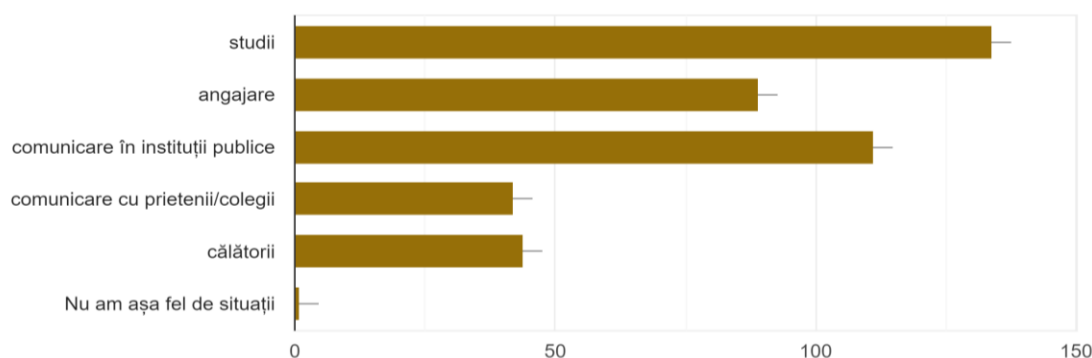

Figura 3. Necesitatea perfecționării lingvistice în limba română

În același context, mediciștii chestionați au afirmat că este *foarte necesară* (49,4%) și *necesară* (39,5%) cunoașterea limbii române pentru ocuparea unui loc de muncă în Republica Moldova.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0. International License

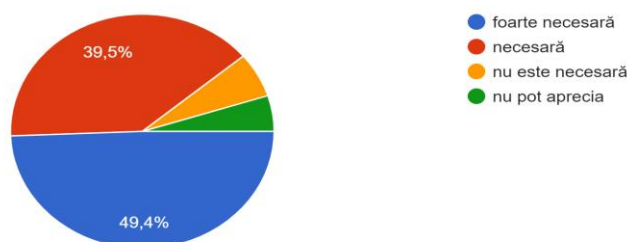

Figura 4. Necesitatea cunoașterii limbii române pentru obținerea unui loc de muncă

La întrebarea *Ce vă deranjează cel mai mult în planul funcționării limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova?*, am obținut o gamă variată de răspunsuri, care caracterizează, în mare, situația tensionată din țara noastră la acest capitol. Le oferim *in extenso*, pentru a exemplifica și argumenta necesitatea studiului nostru, dar și a cadrului conceptual de la începutul acestuia.

Atitudini de sprijin și opinii pro comunicare în limba română pe teritoriul R. Moldova	Atitudini ostile de ignorare a statutului de limbă oficială a statului, prevăzut de Constituție	Opțiuni privind statutul egal/uneori, prioritar, al limbii ruse	Atitudini neutre, pe alocuri indiferente
<p>Nu toată lumea înțelege limba română, deși este limba stat.</p> <p>Nu mă deranjează nimic, trebuie sa cunoaștem toți limba română</p>	<p>Sunt îngrijorat de faptul că oficialii nu acordă prea multă atenție limbii române vorbite în instituțiile de limbă rusă și acest lucru creează o barieră psihologică în comunicare.</p> <p>O limbă nu ar trebui să fie favorizată în timp ce se ignoră limbile minoritare. Învățarea limbii române, ca orice altă limbă, trebuie să fie voluntară.</p> <p>Conlocuitorii alolingvi nu cunosc și nu vorbesc în limba română.</p> <p>Mă deranjează faptul că unele instituții refuză să vorbească o altă limbă în principiu, datorită legii nou introduse.</p>	<p>Чаще всего русский язык ущемляется в нашей стране. Люди считают, что если они знают румынский язык, значит они лучше всех. Но Молдова это многонациональная страна и необходимо уважать все языки / Cel mai adesea, funcționarea limbii ruse este încălcată în țara noastră. Oamenii cred că dacă știu limba română, atunci sunt cei mai buni. Dar Moldova este o țară multinațională și toate limbile trebuie respectate.</p> <p>Mă deranjează faptul că limba rusă se elimină din uz (în jur de 10 persoane).</p>	<p>Deocamdată, nu m-am întrebat, însă cred că fiecare limbă trebuie să fie respectată, fiindcă fiecare limbă are istoria sa, vocabularul bogat și frumos.</p> <p>Aceasta problema nu este cea mai mare. Mulți oameni în țara noastră se înțeleg unul pe altul, deoarece aproape toți înțeleg și rusa și româna.</p> <p>Nu mă deranjează nimic (în jur de 10 % de respondenți)</p>

	<p>Mă deranjează legea*, care a fost adoptată nu demult.</p> <p>Legea aceasta poate provoca conflicte între persoane, care vorbesc limba romana și persoane, care vorbesc limba rusă, din cauza lipsei de respect față de alte limbi.</p> <p>Mă deranjează când se încalcă alte limbi de pe teritoriul Moldovei, sunt lipsite de respect.</p> <p>De ce limba oficială este română și nu moldovenească?</p> <p>Nu am aversiune față de limba română și față de moldoveni. și În Moldova locuiește și un număr mare de vorbitori de rusă. Ele se găesc nu numai la sud, ci și la nord. Nu putem ignora acest lucru. Cred că ar fi corect ca limba de stat, alături de română, să fie și rusa.</p> <p>Mă confunt deseori cu atitudini incorecte față de oamenii, care vorbesc o altă limbă, decât română.</p> <p>Mă deranjează că limba română înlocuiește limba rusă.</p> <p>Oamenii vorbitori de română îi subestimează pe cei care nu știu limba română.</p>	<p>Cred că și limba rusă trebuie să fie limba oficială.</p> <p>Я считаю, что в нашей стране каждый сам способен выбирать на каком языке ему разговаривать / Cred că în țara noastră, toată lumea este capabilă să aleagă în ce limbă să vorbească.</p> <p>Mă îngrijorează faptul că în afara raioanelor vorbitoare de limbă rusă, unii cetățeni moldoveni nu vor să vorbească în mod deliberat în limba rusă, chiar și după cuvintele că o persoană nu cunoaște limba română.</p> <p>Nu există respect pentru alte limbi și faptul că unii (nu toți) moldoveni sunt de acord să vorbească limba engleză, dar nu doresc în limba rusă, deși limba rusă este, de asemenea, considerată una dintre limbile internaționale.</p> <p>Cel mai tare mă deranjează în planul limbilor vorbite pe teritoriul RM subestimarea limbii ruse de către vorbitorii limbii române</p> <p>Limba rusă va dispărea.</p>	<p>Eu respect și susțin toate limbile,dar mie nu-mi place atitudinea negativă a unor persoane față de limba rusă - eu consider,ca toți cetățenii trebuie să cunoască limba romană, deoarece este limba statului nostru, dar a vorbi în limba rusă, în general, nu este o crimă și agresivitatea și negativismul unor persoane mă dezamăgește. Dacă omul este bun, nu contează în ce limbă vorbește.</p> <p>Sunt îngrijorat că în Moldova va fi vorbită doar limba romană.</p> <p>În opinia mea, limba română se predă într-un mod neefectiv, în special în școlile noastre. Eu cred că este problema programei școlare, fiindcă profesorii mei au fost mereu buni și străduitori. De asemenea, oameni alolingvi deși nu sunt izolați de vorbitorii de limba română, nu prea au spații comune, evenimente, unde ar simți necesitatea de a ști/vorbi limba română. Toată viața</p>
--	--	---	--

	<p>Думаю, это прекрасно, когда люди в пределах одной страны могут понимать языки из совершенно разных языковых групп и говорить на них. Каждый человек имеет право использовать комфортный для него язык, и меня беспокоит, что иногда люди в нашей стране могут позволить себе дискриминировать своих сограждан по национальному и языковому признаку / Cred că este minunat atunci când oamenii din aceeași țară pot înțelege și vorbi limbi din grupuri de limbi complet diferite. Toată lumea are dreptul să folosească o limbă care îi este confortabilă și sunt îngrijorat de faptul că uneori oamenii din țara noastră își pot permite să discrimineze concetățenii lor pe baza naționalității și a limbii.</p>	<p>Cred că fiecare cetățean trebuie să cunoască limba română, dar să poată comunica și în limba maternă, deoarece țara noastră este multinațională.</p> <p>Mă deranjează că uneori oamenii nu înțeleg că unii nu cunosc deloc limba și îi asigură că trebuie să o știe.</p> <p>Republica Moldova este o țară post-sovietică și eu cred faptul că mulți oameni vorbesc rusa și nu vorbesc romana bine este normal . Din păcate, acest moment nu este înțeles de majoritatea cetățenilor care vorbesc numai limba romana sau înțeleg rusa , dar răspund numai în română, pentru ca au propriile principii.</p>	<p>mea am fost înconjurat de 95% oameni care vorbesc în rusă și niciodată n-am simțit nevoia de a mă integra cu vorbitori de limba română. M-am simțit confortabil în spațiul rusesc și am avut puțini prieteni - vorbitori de limba română, de aceea și acum nu mă simt total confortabil, vorbind în această limbă.</p>
--	--	--	---

Tabelul 1. Rezultatele calitative privind evaluarea rolului limbilor vorbite pe teritoriul R. Moldova

*Este vorba de aprobarea de către parlamentul Republicii Moldova, pe 16 decembrie 2020, ocolind mai multe proceduri legislative, fără consultări publice și fără avizul Guvernului a unei modificări la legea privind funcționarea limbilor, prin care au oferit limbii ruse (limba unei minorități de 9,3%) statut special. Prin respectiva modificare, limba rusă a fost impusă ca limbă de comunicare tuturor minorităților ce conviețuiesc în Republica Moldova. Ulterior, la scurt timp, Curtea Constituțională a considerat nelegală modificarea în legea respectivă, apelând la articolul din Constituție privind o singură limbă de stat – moldoveneasca/româna [8].

În concluzie la capitolul în cauză, subliniem polarizarea opiniilor, un model în miniatură al societății. Pentru marea majoritate dintre respondenți (65,4%), cunoașterea limbii române i-ar ajuta pentru angajare la serviciu, 14,2% - pentru cultura generală, iar pentru 11,1% - în comunicarea cu semenii și – mai puțini, susțin că le-ar folosi în afaceri, dar și pentru toate motivele anterioare, luate împreună.

La penultima întrebare, s-a intenționat a afla cum percep medicii rolul fiecăruia pentru o bună funcționare în societate a limbii române ca limbă oficială a statului de la neimportant la

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0. International License

foarte important (pe o scală de la 1-5) și observăm că aproximativ 60 de respondenți au optat pentru valoarea de 3, 40 dintre aceștia – 4, iar aproximativ 30 de mediciști au optat pentru foarte important. Instituțiile educaționale, inclusiv prin aportul curricular de limbă română [9], urmează să intensifice eforturile la problematica dată, cu atât mai mult că circumstanțele sociale și politice continuă a fi nefavorabile și periclitează dezvoltarea simțului civic, în general.

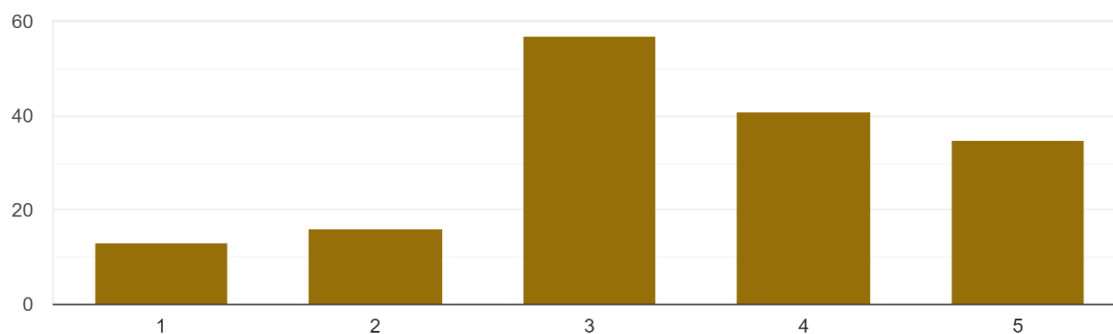

Figura 5. Perceperea rolului fiecărui cetățean al Republicii Moldova pentru buna funcționare a limbii române ca limbă oficială a statului

La ultima întrebare *Cum vă autoevaluați cunoștințele de limbă română?*, de la *insuficient* până la *excelent* (de la 1-5), aproximativ 80 dintre mediciști au optat pentru valoarea 3, mai puțin de 60 – pentru valoarea – 4 și doar, aproximativ 20, – au optat pentru *excelent* -5. Am ținut să punem această întrebare pentru a ne convinge o dată în plus că nivelul competenței de comunicare orală și scrisă în limba română la mediciștii alofoni nu este suficient și atât instituțiile educaționale, cât și cele socioculturale au teren larg de activitate.

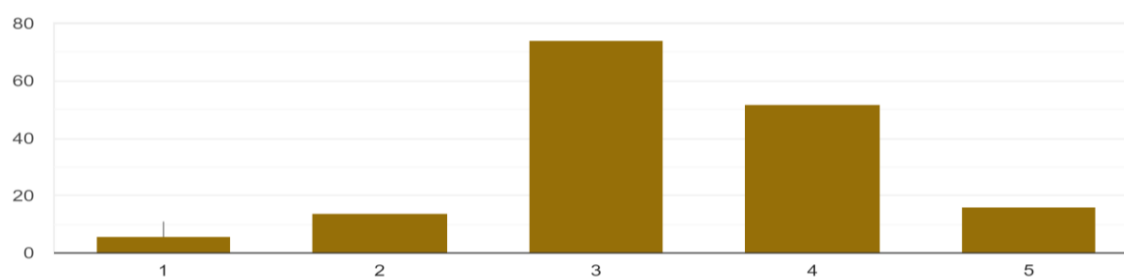

Figura 6. Autoevaluarea cunoștințelor de limbă română a mediciștilor

CONCLUZII

În final, subliniem că în spațiul basarabean, comunicarea în limba română rămâne, în continuare, problematică din mai multe cauze. Și, în secolul 21, vorbitorii nativi, dar, în deosebi, cei care au însușit-o paralel cu altă limbă în varii circumstanțe, manifestă atitudini rezervate, deseori neprietenoase, dar și abilități de comunicare aproximative. Cu toate că marea

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0. International License

majoritate a concetățenilor alofoni învață limba română 12 ani de școală și încă 1-2 ani de facultate, trăiesc în medii în care aud și interacționează mai mult sau mai puțin frecvent cu aceasta, declară că „nu cunosc” și că „nu vor” să o învețe. Oricâte investiții financiare și materiale fac autoritățile de la diferit nivel, oricâte eforturi se întreprind, asistăm, ca acum 30 de ani, la acuze asupra deficiențelor sistemului educațional, ale sistemului politic etc. De fapt, în ultimă instanță, este vorba de atitudinea acestor vorbitori față de limba țării în care s-au născut și în care mai doresc să își dezvolte o carieră profesională, să își facă o familie. Am optat întotdeauna pentru integrarea alolingvilor în societatea noastră prin limba română, am învățat, la rândul nostru, limba rusă, chiar de la grădiniță, promovând „bilingvismul armonios”, care, încă se lasă așteptat. Ne dorim ca atitudinile constructive și acțiunile de sprijin în procesul de învățare și de comunicare în limba română să continue și să se încununeze cu succes, resimțit la nivel interpersonal și comunitar/social, căci totuși, conform datelor ultimului recensământ al populației (din 2014) [8], 77,86% dintre cetățenii moldoveni susțin că folosesc ca limbă maternă, în cotidian, limba română, 9,3% - limba rusă, 4,08% - limba găgăuză, 3,8% - ucraineană și 1,48% - bulgară.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

[1] Turculeț A. "Limba română din Basarabia" În: *Limba română este Patria mea. Studii, comunicări, documente*, ediția a II-a, pp. 149-160, Chișinău: Casa Limbii române, 2008.

[2] Goraș-Postică V. *Limba română – mijloc de integrare socială în Republica Moldova*, Chișinău: ARC, 2004.

[3] Cimpoi M., "Limba, casă a ființei noastre". În: *Limba română este Patria mea. Studii, comunicări, documente*, ediția a II-a, pp.11-14, Chișinău: Casa Limbii române, 2008.

[4] Bochmann K. *Limba română: istorie, variante, conflicte. O privire din afară*. Chișinău: Cartdidact, 2004.

[5] Nastasiu S., *Contribuții didactice la optimizarea relațiilor de comunicare medic-pacient*, Ghid metodologic la Disciplina Limba română pentru studenții alolingvi, Warsaw, Poland: Ed. RS Global, 2020, 80 p., Disponibil: <https://monographs.rsglobal.pl/index.php/rsgl/catalog/book/24>. Indexat: *Academia.edu*, *CrossRef*, *SciLit*, *Google Scholar*.

[6] Terzi-Barbăroșie D. „Educație interculturală pentru cetățenie democratică europeană”. *Competența interculturală. Auxiliar didactic*. pp. 38-50, Chișinău: CE PRO DIDACTICA, 2015.

[7] Țărnă Ec. *Bazele comunicării*. Chișinău: Prut Internațional, 2011.

[8] Curtea Constituțională a pus punct disputei privind statutului limbii ruse în Republica Moldova, <https://www.dw.com/ro/curtea-constitu%C8%9Bional%C4%83-a-pus-punct-disputei-privind-statutul-limbii-ruse-%C3%AEn-republica-moldova/a-56312017>, accesat: 15.03.2021

[9] Nastasiu S., Goraș-Postică V., "Perspective lingvistice de dezvoltare a competențelor de comunicare medic-pacient la studenții mediciniști" În: *Culegerea de lucrări a Simpozionului Internațional „Kreatikon: creativitate-formare-performanță”*, Ediția a XIV-a, Chișinău, 23-24 martie 2018, pp. 69-77, Iași-Chișinău: Editura PIM,

ACROSS

www.across-journal.com

ISSN 2602-1463

Vol. 4 (2) 2021 Contemporary Challenges in Teaching Romanian as a Second Language

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0. International License